

31 Οκτωβρίου 2019

Αρχαιότητες μετρό στη Βενιζέλου: Μήπως θέλουμε αλλά δεν μπορούμε;

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#)

Η κουβέντα για την προστασία των ευρημάτων στη Θεσσαλονίκη δεν θα έπρεπε να σταματά στον τρόπο ανάδειξής τους, αλλά να φτάνει σε αποτέλεσμα.

Η ευαισθησία μας για τις αρχαιότητες περιορίζεται μόνο στην αποκάλυψή τους; Το ερώτημα, προτού αρχίσουν διάφοροι να πετροβολούν, δεν έχει εύκολη απάντηση, ειδικά στην περίπτωση της Θεσσαλονίκης.

Επειδή όλη η πόλη έχει επιστρέψει σε μια άχαρη κουβέντα περί των αρχαιοτήτων στο σταθμό Βενιζέλου του μετρό, καλό θα ήταν να ρίξουμε μια ματιά γύρω μας και να χαμηλώσουμε λίγο τους τόνους της αντιπαράθεσης και ίσως να χαμηλώσουμε και το βλέμμα, αν νιώθουμε ακόμη ντροπή.

Επί δεκαετίες όλα τα αρχαιολογικά ευρήματα της Θεσσαλονίκης παρέμεναν σε κακό χάλι, παρότι δαπανήθηκαν τεράστια ποσά για να αναδειχθούν και πολύς χρόνος και δουλειά για να αποκαλυφθούν στο σύνολό τους. Αιτία ήταν πάντοτε η πάγια τακτική της αποκάλυψης και εγκατάλειψης.

Όλοι θεωρούσαν ότι από τη στιγμή που αποκαλύφθηκε ένα εύρημα και αναδείχθηκε, δεν χρειάζεται συντήρηση, δεν χρειάζεται περαιτέρω φροντίδα και «αξιοποίηση». Μόνον τα τελευταία χρόνια (ίσως μιας δεκαετία και λίγο παραπάνω) έγινε συνείδηση και έγινε και πολιτική προτεραιότητα η διαρκής ενασχόληση με τον ιστορικό, αρχαιολογικό και πολιτιστικό μας πλούτο. Όχι από λόγους σεβασμού και ευαισθησίας μόνο, αλλά σε μεγάλο βαθμό από λόγους ανταποδοτικότητας, καθώς ανακαλύψαμε και στην Ελλάδα ότι οι αρχαίοι μας πρόγονοι μπορούν να φέρουν ακόμη περισσότερο εισόδημα.

Σκεφτείτε μόνο πόσα χρόνια τα Τείχη της πόλης παρέμεναν σε εγκατάλειψη. Σκεφτείτε ότι ακόμη δεν ολοκληρώθηκαν οι αρχαιολογικοί περίπατοι στο σύνολό

τους. Σκεφτείτε ότι μια σειρά από σημαντικά μνημεία δεν έχουν καν την απαιτούμενη σήμανση και δεν τα ξέρουν ούτε οι Θεσσαλονικείς, παρότι τα βλέπουν καθημερινά. Σκεφτείτε τους βανδαλισμούς ως αποτέλεσμα όχι της καφρίλας ορισμένων μόνο, αλλά και της ανυπαρξίας σχεδίου φύλαξης και προστασίας ακόμη και του Λευκού Πύργου, της «Καμάρας» κ.ο.κ. Σκεφτείτε πως λειτουργούσε μέχρι πρότινος η Αρχαία Αγορά.

Τα παραδείγματα κακής διαχείρισης των σπουδαίων αρχαιολογικών ευρημάτων στη Θεσσαλονίκη είναι τόσα πολλά, που νομιμοποιείται καθένας να σκεφτεί ότι το όλο ενδιαφέρον μας για την πολιτιστική κληρονομιά μας περιορίζεται στην αποκάλυψή της ή μη. Μόνο και μόνο για να έχουμε αποδείξεις της μακραίωνης πορείας μας και να ενισχύουμε την υπερηφάνεια μας για τη ζηλευτή καταγωγή μας, χωρίς να στεκόμαστε αντάξιοι των προγόνων μας.

Υπάρχουν και λαμπρά παραδείγματα για να μην τα ισοπεδώνουμε όλα, όπως το Επταπύργιο, που παρότι χρειάστηκε πολλά χρόνια για να καταστεί επισκέψιμο και να γίνει ένας χώρος -όχι υποδειγματικός- για τον οποίο μπορούμε να είμαστε υπερήφανοι, είναι σήμερα μια όαση στην έρημο. Με τα προβλήματά του κι αυτό, αλλά συγκριτικά με τα υπόλοιπα μνημεία...

Η κουβέντα που άνοιξε και πάλι για την τύχη των αρχαιοτήτων της Βενιζέλου πρέπει να αποκτήσει κι άλλη μια παράμετρο. Όλοι σήμερα ασχολούμαστε με το αν θα παραμείνουν κατά χώρα οι αρχαιότητες ή αν θα αποσπαστούν και θα επανατοποθετηθούν. Σοβαρότατο ζήτημα, δε διαφωνώ. Ωστόσο, σε κάθε περίπτωση δεν νομίζω ότι έχει μπει με εξίσου σοβαρό τρόπο το θέμα της μετέπειτα τύχης των συγκεκριμένων εξαιρετικά σπουδαίων αρχαιοτήτων. Όλοι λένε ότι θέλουν να τις προστατεύσουν. Δεκτό. Κι αφού τις προστατεύσουν με κάποιο τρόπο, ποια θα είναι μετά η τύχη τους;

Θα γίνει ένας σταθμός - μουσείο; Θα δημιουργήσουν μια «αρχαιολογική πλάζα»; Θα χρειάζεται κάποια διαδικασία για να τα δει κάποιος ή θα είναι ένα προσβάσιμο από όλους έκθεμα; Και πώς θα συντηρηθούν, θα αναδειχθούν και θα «αξιοποιηθούν» αυτές οι σημαντικές αρχαιότητες;

Έχουν ακουστεί πολλές εκδοχές, πολλές απαντήσεις στα συγκεκριμένα ερωτήματα, όμως προσωπικά δεν με πείθουν. Η σημερινή «κόντρα» θα έπρεπε να έχει ως αντικείμενο ή να περιλαμβάνει έστω ως σημαντική κι αυτή την παράμετρο. Την επόμενη μέρα των αρχαιοτήτων.

Ορισμένοι ίσως θεωρήσουν ότι προτρέχω. Πως οι προτεραιότητες είναι άλλες. Όμως αν σήμερα έχει διχαστεί η πόλη για ένα σταθμό και για το συγκεκριμένο εύρημα θέλω τουλάχιστον αυτός ο διχασμός να έχει ουσία κι όχι να είναι προσχηματικός. Θέλω η ευαισθησία να μην είναι επιλεκτική κι επίσης θέλω οι αποφάσεις να μην υπονομεύσουν το μέλλον των αρχαιοτήτων.

Αλλιώς, καλώς τα ξεθάψαμε, τα βρήκαμε, τα καταγράψαμε, αλλά κακώς πάμε να

τα διαχειριστούμε χωρίς όραμα, χωρίς σχέδιο, χωρίς απάντηση. Μήπως αν πραγματικά ήμασταν όλοι ευαίσθητοι να εξετάζαμε τη «λύση» της κατάχωσης, για να μείνουν τα αρχαία στη γη, που τα προστάτευσε επαρκώς (όπως αποδεικνύει η αρχαιολογική ανασκαφή) για χιλιάδες χρόνια και θα τα προστατεύσει για άλλα τόσα;

Προφανώς δεν είναι η ενδεδειγμένη λύση, όμως πραγματικά όπως μπλέξαμε και με την πορεία που λαμβάνει η συγκεκριμένη υπόθεση, αναρωτιέμαι αν τελικά είμαστε ικανοί να συμπεριφερθούμε με τον δέοντα σεβασμό στη σπουδαία αυτή κληρονομιά. Μήπως να την αφήναμε στην... ησυχία της και να αναγνωρίσαμε απλώς την ανικανότητά μας;

Ξέρω ότι δεν αρέσει σε κανέναν αυτό που γράφω και θα σπεύσουν πολλοί να το χλευάσουν και να το αποδομήσουν. Δεν έχω κανένα πρόβλημα. Εξάλλου, επαναλαμβάνω ότι προσωπικά απεχθάνομαι μια τέτοια προοπτική. Θα ήθελα πολύ να λειτουργήσει το μετρό και να έχει πρόσβαση όλος ο κόσμος στις συγκεκριμένες αρχαιότητες, ώστε να καταλάβει τη σημασία, το μέγεθος της Ιστορίας μας, του πολιτισμού μας, της κληρονομιάς μας.

Μόνο που δεν είμαι αισιόδοξος για την επόμενη μέρα, επειδή δεν έχουν μπει οι απαιτούμενες βάσεις για την προοπτική των αρχαιοτήτων. Μπορεί κάποιος με βεβαιότητα να πει τι γίνεται με τις αντίστοιχες αρχαιότητες του σταθμού Αγίας Σοφίας; Εκεί υποτίθεται ότι είναι όλα λυμένα. Δεν υπάρχει κάποιο πρόβλημα. Θα έχουν οι μελλοντικοί επιβάτες του σταθμού πρόσβαση στο μνημειακό σύνολο που αποκαλύφθηκε; Θα αναδειχθεί και θα «αξιοποιηθεί» ή απλά τα βρήκαμε, τα αποσπάσαμε, τα επανατοποθετήσαμε και η ζωή συνεχίζεται;

«Οι πυκνές αρχαιότητες που έχουν εντοπιστεί σε όλη την έκταση του πεδίου ανασκαφής του σταθμού της Αγίας Σοφίας αποτελούν την τελευταία ευκαιρία ανάδειξης του μοναδικού σε παγκόσμιο επίπεδο παλίμψηστου της βυζαντινής Θεσσαλονίκης, που διατηρεί κάτω από τους δρόμους, τις πλατείες και τα κτήρια του σημερινού πολεοδομικού ιστού τις υλικές μαρτυρίες της πολυτάραχης πορείας της κάποτε συμβασιλεύουσας πόλης», ανέφερε το 2017 ο Σύλλογος Ελλήνων Αρχαιολόγων. Ενδεικτικά το αναφέρω. Μη σπεύσετε να με κατατάξετε.

Το μόνο που με ενδιαφέρει είναι να προστατευτούν, να αναδειχτούν, να είναι προσβάσιμες από όλους και να γίνει μια αξιοπρεπής διαχείριση της κληρονομιάς μας και τίποτα περισσότερο. Αλλιώς, αν δεν μπορούμε να τα καταφέρουμε, παρά τη δύσκολη παραδοχή της ανικανότητάς μας, θα πρέπει να αποφασίσουμε. Και το κυρίαρχο κριτήριο στην απόφασή μας θεωρώ ότι είναι ο σεβασμός στην Ιστορία μας. Δεν θα είναι η πρώτη φορά που ως απόγονοι σταθήκαμε ανάξιοι...

Πηγή: voria.gr